

Lois Lauri
U POTRAZI ZA PLAVOM

OSTALE KNJIGE IZ TETRALOGIJE
DAVALAC:

DAVALAC

GLASNIK

SIN

Lois Lauri

U POTRAZI ZA PLAVOM

Prevela sa engleskog jezika

Vesna Mostarica

 McMillan

Naslov originala
Lois Lowry
GATHERING BLUE

Copyright © 2000 by Lois Lowry

Copyright © 2014 za izdanje na srpskom jeziku, McMillan

Published by special arrangement with Houghton Mifflin
Harcourt Publishing Company.

Objavljeno u posebnom dogovoru s izdavačkom kućom
Houghton Mifflin Harcourt.

JEDAN

„Majko?“

Nije bilo odgovora. Nije ga ni očekivala. Majka je bila mrtva već četiri dana i Kira je mogla da vidi kako lebdeći odlaze poslednji ostaci duše.

„Majko.“ Rekla je to ponovo, tiho, tom nečemu što je odlazilo. Pomislila je da može da oseti to opraštanje, kao što noću može da se oseti slab dašak povetarca.

Sad je bila sasvim sama. Kira oseti tu usamljenost, neizvesnost i veliku tugu.

To je bila njena majka, srdačna i vitalna žena koja se zvala Katrina. Onda je posle kratke i iznenadne bolesti to postalo Katrinino telo, još s dušom koja okleva. Posle četiri zalaska i izlaska sunca i duša je otišla. To je bilo samo telo. Kopači će doći i posuti sloj zemlje preko mesa, ali i tada će ga pojesti gladna stvorenja s kandžama koja su dolazila noću. Potom će se kosti rasuti, istruliti i raspasti da postanu deo zemlje.

Kira brzo obrisa oči koje su se iznenada napunile suzama. Volela je majku i ona će joj strašno nedostajati.

Ali došlo je vreme da ode. Zabola je štap u meku zemlju, oslonila se na njega i ustala.

Neodlučno je pogledala unaokolo. Još je bila mlada i dotad se nije srela sa smrću, barem ne u maloj dvočlanoj porodici koju su činile ona i majka. Naravno da je videla druge kako obavljaju te rituale. Mogla je da vidi neke od njih na prostranom smrdljivom Polju odlaska, zgrčene pokraj onih kojima su čuvali ostatke duše. Znala je da je tu žena po imenu Helena, koja gleda kako duša napušta njenu prerano rođenu bebu. Helena je došla na Polje prethodnog dana. Za sasvim malu decu nije bilo potrebno četvorodnevno bdenje; pramičci njihove tek pristigle duše brzo bi odleteli. Stoga će se Helena uskoro vratiti selu i porodici.

A Kira sada nije imala porodicu. Niti bilo kakav dom. Koliba koju je delila s majkom je spaljena. To se uvek radilo posle bolesti. Ta mala građevina, jedini dom za koji je Kira ikada znala, ne postoji više. Videla je u daljini dim dok je sedela uz telo. Dok je gledala majčinu dušu kako lebdeći odlazi, videla je kako se i delići njenog detinjstva, u pepeo pretvoreni, u vrtlogu dižu u nebo.

Malo se stresla od straha. Strah je oduvek bio deo života ljudi. Zbog straha su pravili skloništa i nalazili hranu i uzgajali nešto. Zbog istog razloga oružje je bilo uskladišteno, u očekivanju. Vladao je strah od hladnoće, bolesti i gladi. Vladao je strah od zveri.

I strah ju je pokrenuo sad dok je stajala, oslanjajući se na štap. Pogledala je poslednji put na beživotno telo u kome je nekada bila njena majka i razmišljala kuda da ide.

* * *

Kira je pomislila da obnovi dom. Ako bi mogla da nađe pomoć, iako nije bilo izgleda da je nađe, ne bi trebalo da izgradnja kolibe potraje dugo, pogotovo u ovo doba godine, na početku leta, kada je granje savitljivo, a blato gusto i ima ga mnogo pored reke. Često je posmatrala druge kako grade i bila je svesna da bi verovatno sebi mogla da izgradi nekakvo sklonište. Uglovi i odžak možda ne bi bili uspravni. Krov bi predstavljao teškoću jer ju je kriva noga gotovo potpuno sprečavala da se penje. Ali snašla bi se. Nekako bi izgradila kolibu. Onda bi pronašla način da preživi.

Brat njene majke je dva dana bio blizu nje na Polju, ne čuvajući svoju sestru Katrinu, već sedeći ćutke pored tela sopstvene žene, naprasite Solore, i tela njihovog novorođenčeta koje je bilo premalo da dobije ime. Kira i brat njene majke klimnuli su glavama jedno drugom u znak pozdrava. Ali on je otišao, isteklo mu je vreme na Polju odlaska. Imao je mališane da se o njima pobrine; on i Solora su imali još dvoje dece uz ono koje je izazvalo njenu smrt. Bila su još mala, i još su imala jednosložna imena: Den i Mar. *Možda bih mogla da se staram o njima*, na tren je pomislila Kira, pokušavajući da za sebe nađe budućnost u selu. Ali čak i kad joj je ta misao prošla kroz glavu, znala je da to neće biti dopušteno. Solorini mališani će biti dati, raspoređeni onima koji nemaju nijednog. Zdravi, jaki mališani bili su na ceni; dobro obučeni, mogli bi da doprinesu porodičnim potrebama i veoma bi bili poželjni.

Niko ne bi pozeleo Kiru. Niko nikad i nije, osim nje-ne majke. Katrina je često pričala Kiri priču o njenom rođenju – rođenju devojčice bez oca, s krivom nogom – i kako se majka izborila da je održi u životu.

„Došli su da te uzmu“, rekla je Katrina, šapućući joj tu priču uveče, u kolibi, dok je održavala plamen vatre. „Imala si tek jedan dan, i još nisi dobila jednosložno ime za novorođenče...“

„Kir.“

„Da, tako je: Kir. Doneli su mi hranu i nameravali da te odnesu na Polje...“

Kira se naježila. Takav je bio red, običaj, i bilo je milosrđe da se bezimeno, nesavršeno novorođenče vrati zemlji pre nego što ga ispuni duša i učini ga ljudskim bićem. Ali se svejedno naježila.

Katrina je pomilovala kćerku po kosi. „Nisu ništa loše mislili“, podsetila ju je.

Kira je klimnula glavom. „Nisu znali da sam to bila ja.“

„I nisi to bila ti, ne još.“

„Ispričaj mi ponovo zašto si im rekla *ne*“, prošaputala je Kira.

Majka je uzdahnula, sećajući se. „Znala sam da neću imati više dece“, naglasila je. „Tvog oca su odnele zveri. Već je proteklo više meseci otkako je otišao da lovi i nije se vratio. I stoga ne bih više rađala.“

„O“, dodala je, „možda bi mi na kraju dali jedno, neko siročče da ga odgajim. Ali dok sam te držala – čak i tada, dok ti duša još nije pristigla, a noga ti je bila krivo savijena pa je bilo jasno da nikada nećeš trčati – čak i tada, oči su ti bile pametne. Mogla sam da vidim početak

nećeg izuzetnog u tvojim očima. A prsti su ti bili dugi i lepo oblikovani...”

„I jaki. Šake su mi jake“, dodala je Kira zadovoljno. Slušala je tu priču tako često; svaki put kad bi je čula, s ponosom bi pogledala svoje jake šake.

Majka se nasmejala. „Tako jake da su me čvrsto zgrabile za palac i nisu puštale. Kad sam osetila taj čvrsti stisak na palcu, nisam mogla da im dopustim da te odnesu. Jednostavno sam im rekla *ne*.“

„Bili su ljuti.“

„Da. Ali bila sam odlučna. A, naravno, otac mi je još bio živ. Bio je tada star, četiri sloga, bio je vođa naroda, Glavni Čuvar, već vrlo dugo. Poštovali su ga. A i tvoj otac bi bio veoma poštovan vođa da nije umro u tom dugom lovu. Već je bio izabran da bude Čuvar.“

„Kaži mi ime mog oca“, zamolila je Kira.

Majka se nasmešila osvetljena vatrom. „Kristofer“, rekla je. „Znaš to.“

„Ipak volim da ga čujem. Volim da čujem kako ga ti izgovaraš.“

„Hoćeš li da nastavim?“

Kira je klimnula glavom. „Bila si odlučna. Bila si uporna“, podsetila je majku.

„Pa ipak, naterali su me da obećam da nećeš postati teret.“

„I nisam, je l' da?“

„Naravno da nisi. Tvoje jake šake i mudra glava nadoknađuju obogaljenu nogu. Jaka si i pouzdana pomoćnica u kolibi za tkanje; to kažu sve žene koje tamo rade. A jedna kriva noga nije uopšte važna kada se uporedi sa tvojom bistrinom. Priče koje pričaš mališanima, slike

koje stvaraš rečima – i koncima! A kako vežeš! To uopšte ne liči na bilo koji vez koji je ikad viđen. Znatno bolje od bilo čega što bih ja mogla da uradim!“ Majka je prestala da govori. Nasmejala se. „Dosta je bilo. Ne smeš da me navedeš na laskanje. Ne zaboravi da si još devojčica, često tvrdoglava, i upravo si jutros, Kiro, zaboravila da središ kolibu iako si obećala.“

„Sutra neću zaboraviti“, rekla je Kira sanjivo, privijajući se uz majku na raširenoj prostirci za spavanje. Namestila je krivu nogu u udobniji položaj za noć. „Obećavam.“

* * *

Sada, međutim, nije bilo nikoga da joj pomogne. Nije joj preostao niko iz porodice i nije bila naročito korisna osoba u selu. U okviru svakodnevnog posla Kira je pomagala u kolibi za tkanje, prikupljajući parčiće i ostatke, ali kriva noga joj je smanjila vrednost kao radnice i čak, u budućnosti, kao žene.

Da, ženama su se sviđale maštovite priče koje je pričala da bi zabavila nemirne mališane i divile su se malim vezovima koje je izrađivala. Ali to je sve bila zabava; to nije bio posao.

Nebo, na kojem sunce više nije bilo iznad glave, nego je po Polju odlaska pravilo senke od drveća i bodljikavog žbunja po njegovom obodu, reklo joj je da je odavno prošlo podne. Zbog svoje neodlučnosti, predugo se tu zadržala. Pažljivo je prikupila kože na kojima je spavala te četiri noći čuvajući majčinu dušu. Vatra joj se pretvorila u hladan pepeo, u pocrnelu fleku. Posuda za vodu bila joj je prazna i više nije imala hrane.

Polako, oslanjajući se na štap, othramala je do staze koja je vodila ka selu, ipak se pomalo nadajući da će tamo, možda, još biti dobrodošla.

Mališani su se igrali na obodu čistine, jurcajući po zemlji pokrivenoj mahovinom. Igllice bora lepile su im se na gola tela i kosu. Nasmešila se. Prepoznala je svakog mališana. Bio je tu plavokosi sin majčine prijateljice; setila se njegovog rođenja pre dve letnje dugodnevice. I devojčica čiji je blizanac umro. Ona je bila mlađa od plavokosog, tek je prohodala, ali se smejala i cičala igrajući se šuge s drugom decom. Boreći se, mališani su se šamarali i šutirali, držeći štapove igračke, mlatarajući malim pesnicama. Kira se setila da je posmatrala drugare u detinjstvu u takvoj igri kako se pripremaju za pravo otimanje u životu odraslih. Nesposobna da učestvuje zbog deformisane noge, posmatrala ih je sa strane, sa zavišću.

Neko starije dete, dečak musavog lica od osam ili devet godina, još suviše mlad za pubertet i dvosložno ime koje će dobiti, pogledao ju je s mesta gde je čistio šikaru i slagao grančice u snopove za potpalu. Kira se nasmešila. Bio je to Met, koji joj je oduvek bio prijatelj. Volela je Meta. On je živio u blatnjavoj, odvratnoj Močvari, verovatno je bio dete nekog nosača ili kopača. Ali on je slobodno trčao kroz selo sa svojim nemirnim drugarima, a njegov pas mu je uvek bio za petama. Često bi se, kao sada, zaustavio da obavi neki poslić u zamenu za nekoliko novčića ili slatkiš. Kira ga je pozdravila. Krivi rep psa, uprljan grančicama i lišćem, udarao je po zemlji, a dečak joj je, kezeći se, odgovorio:

„Znači, vratila se ti s Polja“, rekao je. „Na šta tamo liči? Jesi se plašila? Jesu stvorenja došla noću?“

Kira je odmahнула glavom i nasmešila mu se. Mlađima, mališanima jednosložnog imena, nije bilo dopušteno da idu na Polje, pa je bilo prirodno da Met bude radoznao i pomalo u strahu. „Nema stvorenja“, uveravala ga je. „Zapalila sam vatru i to ih je odbijalo.“

„Znači, Katrina sad ošla iz tela?“ upitao je na svom dijalektu. Ljudi iz Močvare su bili čudno drugačiji. Uvek prepoznatljive po neobičnom govoru i neotesanom ponašanju, većina ih je gledala s potcenjivanjem. Ali ne i Kira. Met joj je bio vrlo drag.

Klimnula je glavom. „Duh moje majke je otišao“, potvrdila je. „Posmatrala sam kako joj napušta telo. Bio je kao magla. Odlebdeo je.“

Met joj je prišao još noseći naramak grančica. Bacio je tužan pogled na nju i nabrao nos. „Koliba ti grozno izgorela“, rekao joj je.

Kira je klimnula glavom. Znala je da joj je dom uništen, iako se potajno nadala da nije u pravu. „Da“, uzdahnula je. „I sve u njoj? A moj ram za vez? Jesu li spalili moj ram?“

Met se namrštio. „Pokušao sam da spasem stvari, ali većina je izgorela. Samo tvoja koliba, Kiro. Ne ono k'o kad je velika boles'. Sad samo tvoja mama.“

„Znam.“ Kira je ponovo uzdahnula. U prošlosti je bilo bolesti koje su se širile od jedne do druge kolibe, i bilo je mnogo mrtvih. Kad bi se to desilo, obavilo bi se veliko spaljivanje, posle kojeg bi se ponovo gradilo, gotovo slavljenički, uz buku radnika koji bi premazivali mokro blato preko gusto pletenih drvenih strana novih kuća, vešto ga pljeskajući u glatku masu. Miris gareži od paljevine ostao bi u vazduhu i kad bi nikle nove kolibe.

Ali sad nije bilo nikakvog slavlja. Čuli su se samo uobičajeni zvuci. Katrinina smrt nije ništa izmenila u životima ljudi. Bila je tu. Sad je nema. Njihovi životi su se nastavili.

Još u pratnji dečaka, Kira zastade kod bunara i napuni posudu vodom. Na sve strane je čula svađu. U selu se stalno čula neprekidna svađa: grube opaske muškaraca koji su se takmičili za moć; prodorno hvalisanje i ruganje žena koje zavide jedne drugima i ljute se na mališane koji su im kmečali i cvileli uz noge pa su često bili grubo gurani u stranu.

Zaštitila je oči rukom i žmirkala na popodnevnom suncu da bi otkrila prazno mesto gde je bila njena koliba. Duboko je uzdahnula. Biće mnogo hodanja dok sakupi mlada stabla i biće težak posao da iskopa blato na obali reke. „Moram da počnem da gradim“, rekla je Metu koji je još držao svežanj grančica izgrebanim i prljavim rukama. „Hoćeš li da pomogneš? Bilo bi zabavno ako bi nas bilo dvoje.

„Ne mogu da ti platim, ali ću ti ispričati neke nove priče“, dodala je.

Dečak je odmahnuo glavom. „Išibaće me ak’ ne završim s ovim grančicama za potpalu.“ Okrenuo se. Posle manjeg oklevanja, vratio se Kiri i rekao joj tiho: „Čuo sam i’ kako pričaju. Neće da ostanesh. Oće te oteraju, sad kad ti mama mrtva. Spremaju se da te pošalju na Polje zverima. Kažu da će te nosači odvedu.“

Kira je osetila kako joj se želudac zgrčio od straha. Ali je nastojala da joj glas ostane miran. Bile su joj potrebne vesti od Meta, a on bi mogao da postane oprezan ako bi znao da se uplašila. „Ko su to *oni*?“, upitala je ljutitim, nadmoćnim tonom.

„One žene“, odgovorio je. „Slušo sam i' kako pričaju kod bunara. Skupljo sam drvca iz đubreta i nisu ni primetile da slušam. Ali 'oće tvoje mesto. 'Oće ono 'de ti bila koliba. 'Oće tamo da naprave obor, da tu zatvore mališane i živinu da ne moraju da i' stalno jure.“

Kira je zurila u njega. To je bilo zastrašujuće, gotovo neverovatno, ta lakoća okrutnosti. Da bi ogradile svoje neposlušne mališane i piliće, žene će je izbaciti iz sela da je prožderu zveri koje su čekale u šumi da se nahrane na Polju.

„Ko je najglasnije protiv mene?“, upitala je posle kratke pauze.

Met je razmišljao. Prebacivao je grančice po rukama, a Kira je mogla da vidi da ne želi da bude uključen u njen problem i da strahuje zbog sopstvene sudbine. Ali oduvek joj je bio prijatelj. Konačno, pogledavši najpre unaokolo da bi se uverio da ga niko ne čuje, rekao joj je ime osobe s kojom Kira mora da se bori.

„Vandara“, prošaputao je.

To nije bilo nikakvo iznenađenje. A Kiri se ipak srce steglo.